

VOM

LEPOZNANSKI LIST.

Leto IV.

NA DUNAJI 1. APRILA 1878.

List 7.

Želje.

Žvezda primiglja na nébu,
Kmalo druga se posveti,
Množica za njo jih pride,
Da jih ni mogoče šteti.

Želja se zbudi mi v serci,
Glej, za njo že druga vstaja,
In za njo sledi mi versta
Jih brez konca in brez kraja!

Solnce glej priplava zlato,
Zvezde neba obledijo;
O kedaj, kedaj pa želje
Mojega sercá minijo! —

Triolet.

Življenja mojega ti sladki vir,
Ti angelj moj, kraljica sreče moje;
Hvaležno tebi serce slavo poje,
Življenja mojega ti sladki vir!
Kar imam, dar le milosti je tvoje;
Ti vliła si mi v persi burne mir,
Življenja mojega ti sladki vir,
Ti angelj moj, kraljica sreče moje!

Ko sem teman, brez upa krog divjál,
Ljubó si meni ti prišla naproti,
Pustili so prijatljji me v samoti,
Ko sem teman, brez upa krog divjál;
Z menoj so gredi v sreče se gorkoti,
Dokler mi ni oblak nebá obdál —
Ko sem teman, brez upa krog divjál,
Ljubó si meni ti prišla naproti.

Ko čolnu mojemu pretíl vihar,
Veslala tvoja je ročica mlada;
Ti bila up si moj, ti moja nada,
Ko čolnu mojemu pretíl vihar! —
Pomoči v sili ni svetá navada,
Če se potapljaš, kaj je njemu mar?
Ko čolnu mojemu pretíl vihar,
Veslala tvoja je ročica mlada!

Za vse, kar tebi draga sem dolžan,
Da pesem te slavi, to mi dovoli.
Hvaležen ti dovolj ne bom nikoli,
Za vse, kar tebi draga sem dolžan!
Naj slave tvoje bodo polni doli,
Goré, dobrave, bregi in raván.
Za vse, kar tebi draga sem dolžán,
Da pesem te slavi, to mi dovoli! —

Fr. S. Zbašnik.

Sodnikovi.

VII.

Na tihem je terpela Sodnikova gospodinja; skerbno njeno oko je videlo skrivne poke, katere so se kazale tu pa tam po veličastnem poslopju lepe Sodnikovine; majali so se mu prej tako krepki talni stebri; v strahu in trepetu je pričakovala žena strašnega trenotja, ko se slednjič vse zgrudi in razruši. Molčé je terpela, molčé izpolnjevala svoje težke dolžnosti. Žena, pravijo, podpira hiši tri ógle. V tem pregovoru je mnogo resnice; kaj pomaga možu, naj se še tako trudi in pridobiva, ako ni v hiši blažene ženske roke, katera vse, kar je nanesel, skerbno hrani in umno ureja, da se množi, rase in lepo vzhaja kakor kvas na gorkem! Najpridnejši gospodar se slednjič utruđi, naveliča se dela, ako vidi, da ni blagoslova pri hiši, da vse nárázen leze, gine in se taja kakor sneg spomladi; ako nima prijetnega, mirnega doma, da si odpočije po trudu in skerbéh viharnega dneva. In kar je najimennitnejše, kedó naj mu skerbi za otroke doma; kedó naj pazi nanje, hrani jih, uči in odgojuje, da mu bodejo na veselje sedaj, na čast, tolažbo in podporo v starih letih? Lepa, imennitna a tudi težavna je zakonske žene naloga. Blagor možu, kateremu je sreča naklonila dobro ženo, katera izpolnjuje svoje dolžnosti, kakor on svoje; lajša in slajša mu življenje, gladi mu življenja pota, če mu jih tudi s cveticami ne posiplje. Vesél je naj bode, čestí jo naj in ljubi; ravnopravna mu bodí; nikedar naj iz gole oblastnosti in samoglavnosti ne séza v njeno področje; zaúpa jí naj vedno in povsod, kakor ona njemu. Ni-

kedar naj je ne žali brez potrebe, vedro naj bode njeno čelo, jasno njeno oko, da razliva blagodejno svetlobo, radost in zadovoljnost po vseh obrazih, po vsej domačiji. Pomisli naj, da mu podpira tri hišne ogle res, a tudi samo tri; da more hiša stati, treba tudi četertemu podpore, in tega more in mora podpirati sam gospodar.

Liza Sodnikova je bila iz ubožne hiše; Andreju ni bilo treba gledati na premoženje, ko se je ženil; lepo ženo je hotel imeti, da bi je bil sam vesel, in da bi se z njo ponašal pred svetom; lepo domovje, lepa kupčija in lepa žena: to troje se lepo vjema, to je bilo po Sodnikovem serci. In vse to troje je zdaj imel. Lepa je bila Liza, da je slula, lahko se reče: po deželi, ne samo po okrají. A ne samo lepa, bila je tudi poštena, umna in pridna, in — redka prikazen — poleg vse svoje nenavadne lepote ni bila nikakor ničemurna. Ali ni sama vedela, kako je lepa, kar je težko verjetno, ali je pa tako malo čislala telesno lepoto: gotovo je to, da ni kazala nikoli in nikjeri najmanjše prevzetnosti; nikedar se ni povzdigovala nad druge. Imela je res v svojem vedenji in govorjenji, v hoji in noši neki prirojen, plemenit ponos, ki je lahko doma v nizki koči, kakor na gosposkem dvoru. Ali v tem ponosu ni bilo čisto nič neprijetnega, odurnega; tako lepo jí je pristoval, da bi si je človek ne bil rad mislil drugačne. Čudno in vendar resnično: tak ponos ni v nikakem nasprotju s pravo skromnostjo; reči bi se smelo skoraj, da sta si brat in sestra,

tako lepo se zlagata. In tako je bilo v resnici pri Sodnikovi nevesti. Ta ponos ji je pa bil tudi dobro orožje, katero jo je branilo mnogoterih sitnosti in nadležnosti, ki se tako rade bližajo lepi ženski, bodi si dekletu ali pa tudi zakonski ženi. Nenavadna ženska lepota hudim jezikom pa osam zrelo médno jabelko — to je objedanje in glodanje! Lepa Liza, prej ubožno dekle, zdaj bogata žena Sodnikova je imela mir, dasi je povsod hudih jezikov dovolj kakor osá — s tem je vse rečeno.

Hitro se je bila udomačila in privadila novih razmér. Sodnik je smel biti zadovoljen s svojo ženo; in bil je zadovoljen. Dobro mu je dejalo, ko so jo vsi hvalili in slavili, kaka žena je to in kaka gospodinja! Sam je nikedar ni ne hvalil ne grajal, to se mu ni zdelo spodobno. Srečen je bil njijn zakon; prepira ni bilo med njima. Sodnik, dasi kmet, je bil pameten mož; še gosposki niso vsi taki. Nikedar se ni vtikal v njeno gospodinjstvo, kakor ona ne v gospodarstvo njegovo; kar je naredila ali ukazala, vse je bilo prav, če tudi se mu časi morebiti ni zdelo; nikoli ji ni kratil njene gospodinjske oblasti. Če je bil še tako slabe volje, z njo ni bil nikoli osoren, a posebno prijazen tudi ne; tudi to se mu je menda zdelo nespodobno. Deklam ni sam ukazoval, one so bile popolnem v njeni oblasti; ona jih je v službo jemala, ona plačevala in karala jih, ako treba. Otroci, dokler niso v šolo hodili, bili so samo materi v strahu; kar je rekla ona, to je veljalo; nepotrebno in neprimérno se ji je zdelo, da bi imela očéta za strašilo otrokom. Kakor ona v svojih, tako je bil mož svoboden v svojih naredbah in opravilih. Nikoli ga ni vprašala, kam gre in kedaj se verne, kje je

bil, kaj je počel, zakaj ga ni bilo toliko časa domóv. Slabo je izkúpila kaka sosedá, kaka stara ženica, ako ji je hotela kaj na uho pošepetati o njenem možu: kaj se govori o njem, naj bolj pazi nanj, naj ga ne pusti, da dela kar hoče; kratko jo je zavernila rekoč: „Moj mož že vé, kaj dela“. In take žene bi človek ne bil vesel?

Štiri in dvajset let sta tako v miru in zložnosti vkup živela. V prvi polovici té dolge dobe je vedno sreče solnce sijalo na Sodnikovo domovje; a s časom so se začeli prikazovati in vzhajati oblaki ob robu obnehja; sivi oblaki, ki so se množili, gostili, slednjič prevlekli vse nebo; grom se je čul izza gorá; vihar je šibil in pripogibal drevesom verišče, vsak čas se je bilo bati hude ure.

Žena Sodnikova je vse to videla, čutila je, da se bliža nesreča njenemu domovju, a vedno je molčala. Vendar zamolčati ne smemo, da je imela trenotja, ko so ji vstajali mučilni dvomi, ali je tudi res vedno prav ravnala, da ni poslušala dobrih svetov, da je molčala, ko bi bilo treba govoriti. Ko bi stopila predenj, lepo z njim govorila, prosila ga, ako treba s solzami v očéh, naj ne dela tako, naj krene, dokler je še čas, s poti, katera vodi v gotovo pogubo, morebiti...? Ne, Liza je poznala svojega moža, njegovo oblastnost in termoglavost; razdražila bi ga samo, morebiti bi bilo potem še huje. Andrej Sodnik se ne dá voditi nikomur, tudi svoji ženi ne; morebiti njej najmanje!

Imela je samo enega človeka na svetu, kateri je vedel, kaj terpi; z njim je govorila, njemu je potoževala, kader ji je bilo serce prepolno, svoje skerbi in bolečine; ta je bil njen sin Matija. Matija ni bil podoben svojemu očetu, vsaj po

slabi strani ne. Prost kmečki sín je bil, priden, skerbén, varčen; kakor hlapec se je trudil in delal od zore do mraka doma, na polji, kjer ga je bilo potreba, kakor hlapec, samo da je njegovo delo več zaleglo. Razumen mladenič je bil Matija; vedel je kakor mati, kaj se verši; vedel je, kaj se bliža, kaj mora priti prej ali pozneje, ako se kaj ne predrugači, ako se kako čudo ne zgodi. Ali pomagati tudi on ni mogel. Ako bi bila mogla enega človeka skerbnost in pridnost odverniti pretéči propad, tedaj bi bilo vse dobro; todà Matija je predobro vedel, pregloboko čutil, da je vse njegovo prizadevanje kaplja na razbeljeno železo! Kaj pomaga kopati in vodo na jéz napeljavati in nabirati, ako je zatvornica vedno odperta! In zatvornice on ni mogel, ni smel zapreti. Pomagati je mogel samo eden, sedaj morebiti že tudi tá ne več. Terpel je in molčal sin kakor mati; upal se ni stopiti pred očeta; gorjé mu, ako bi zinil kako svarečo besedo očetu, takoj bi moral iz hiše. Sin, ki vidi svojega očeta nespamet, ki vé, kam pripravi njegova zapravljalivost slednjič vso družino, a govoriti ne sme — ali ni žalostno, prežalostno stanje njegovo? In ko bi tudi smel govoriti — sin svariti, karati očeta, očitati mu, ali ni to nenaravno, narobe svet?

Vendar tako poterpežljivo kakor mati ni prenašal svojega terpljenja. V pogovoru z njo mu je ušla časi kaka huda, serdita beseda; ali mati ga je vselej resno pokarala, kader se je tako izpozabil; tolažiti ga je morala, ko je bila sama tako potrebna tolažbe. Kader sta tako govorila, bila sta vedno sama. Ana je bila do zadnjega časa v mestu; njej pač ni bilo jasno, kake so hišne razmere, mati ji ni hotela kaliti mladostnega miru.

Bilo je kakih štirinajst dni po Valentinovem odhodu. Ves ta čas je bil Sodnik nekako nenavadno razburjen. Vse je kazalo, da se kaj posebnega godi, nič dobrega! Z nikomur ni govoril; pozno po noči je prihajal domóv, časi celo ko se je že danilo. Nosan, hudobni duh Sodnikove hiše, ni ga skoraj zapustil. Imela sta vedno skrivne pogovore in dolga posvetovanja, slednjič glasne prepire. Nosan ni bil zdaj več tako pohleven in potuhneno ponižen kakor prej; precej glasno mu je že odgovarjal, in to je bilo slabo znamenje! Lizi je bila skerb do verhunca prikipela; poleg tega ji Matija ni dal miru, da mora govoriti z očetom; pretil ji je, da pojde sam k očetu, ako se ona ne upa, naj se zgodi kar hoče. Kaj je hotela početi uboga žena! Sina vendar ni smela pustiti pred očeta. Slednjič se ujunači ter sklene iti k njemu.

Bilo je zvečer; Andrej je bil sam v svoji sobi. Mož se začudi, ko vstopi žena, precej neprijazno jo ogovori:

„Kaj bi rada?“

„Andrej!“ začne žena, položivši mu roko na ramo; „koliko lét živiva že skupaj?“

„Jaz ne štejem let, nimam časa, dolgo se mi že zdi.“

„Štiri in dvajset let, to je lepo stevilo v človeškem življenju.“

„Pridige poslušati ne utegnem; povej, kaj hočeš?“

„Ali si mi imel kedaj kaj očitati ves ta čas?“

„Če nisem, pa ti bom zdaj, ako hitro ne poveš, kaj hočeš.“

„Ali sem se kedaj vtikala v tvoje opravke?“

„Saj bi ti tudi ne svetoval, da se vtikaj; ali se hočeš morebiti zdaj?“

„Morebiti ni bilo prav, da se nisem že prej“.

„Žena“!

„Da te nisem nikedár vprašala, kaj te tare. — Težke skerbi imaš, Andrej“!

„Ne béli si moje glave, tí imaš svoje skerbi, jaz svoje“.

„Kaj sva si obljubila pred altarjem““?

„Prej pridiga, zdaj izpoved, izpraševanje! To me dolgočasi“!

„Andrej, ali nimaš res nič zaupanja do svoje zakonske žene? Ali res nisem toliko vredna, da bi mi tožil, kaj te teži““?

„Jaz nisem vaju tožiti“.

„Umičeš se mi; ali povem ti, da ne pojdem od tod, predno mi ne razodeneš, kako stojimo; to je moja dolžnost, moja pravica““!

„Pravica? Ti imaš kako pravico? Kedó ti jo je dal? In če se še nocoj vse prodá, da ne bodeš imela škopnika pod životom, kje imaš tí pritoževati se pravico? Kaj si mi prinesla v hišo““?

Tega se Liza ni nadejala; prvič je zdaj slišala to besedo; kakor meč ji je segla v serce. Dolgo časa molčí opirajoč se ob stol z roko. Andrej sam je čutil, da se je pre naglil; gerdo, nemoško je bilo tako očitanje; sram ga je bilo, zato izpremeni glas ter govori:

„Ali sem ti kedaj očital, da sem te vzal, kakor si bila? Ali si bila zato ménj spoštovana; ali si česa pogrešala do sedaj, káj““?

„Ti me ne umeješ, Andrej; jaz ne govorim záse; meni je vse prav, z vsem sem zadovoljna; ne bojim se ne dela, ne stradanja, ako treba; in če bodem morala na stare dni iz hiše, v službo pojdem, za deklo; ali kaj bodo otroci? Za otroke govorim, ne zase““!

Mož nič na to. Čez nekaj časa* pozvame zopet žena besedo:

„Ali smo res že tako daleč, Andrej, da ni več pomoči“?

„Kaj ne bo pomoči! Nekaj dolga imám, časi so slabi, kedó je zdaj brez dolga? Neki sitnež iz mesta me pritiska. Nekako v zadregi sem res, pa se že zopet izkopljem, kakor sem se do sedaj. Pusti me, od tebe ne potrebujem pomoči ne sveta, pojdi““!

„Ne, tako me ne odpraviš, Andrej! zdaj prvič s teboj govorim, in morebiti zadnjič; zdaj moram vse vedeti. — Koliko je tistega dolga““?

„Moja skerb; saj sem ti rekel, da tebe ne potrebujem““.

„Ne govóri tako, Andrej! Zakaj bi ti ne mogla jaz nič pomagati, moja dolžnost je storiti kar morem. Glej, rada dam vse, kar imam; vzemi in prodaj vse, kar si mi kedaj dal in nakupil, zlatnino in srebernino in praznična krila, vse je tvoje; vzemi in prodaj vse, samo da se rešimo iz té stiske. Kaj bi počela s to ničemurnostjo; mi nismo več, kar smo bili; drugo življenje nam je začeti, po svojem stanu se nositi; siromaštvo ni sramota, pošteno siromaštvo“!

To je bilo prevzetnemu možu prehudo; kaj takega slišati iz ust svoje žene! Njegov ponos, tako ponižan, tako v serce zadet, se spne po konci kakor uporen konj. Zdaj je bil zopet ves Andrej Sodnik. Od jeze bled se zadere nad ženo:

„Zdaj sem pa sit tega moledovanja, zadnjikrat! Pojdi““!

„Torej je vse zastoj? Tudi moje solze te ne omeče““?

In ubogo ženo res posilijo solze. Ali to ga je še bolj razkačilo.

„Še tega mi je bilo treba; zdaj se mi

pa hitro poberi izpred oči, da se ne izpozabim^e.

„Tepel me pa menda vendar ne boš^e!“

„Jaz ne vem, kaj bom; ne jézi me, pravim^e!“

„Moj Bog, moj Bog^e!“

V tem trenutji se vrata odpró; Matija viharno vstopi; pri vratih je poslušal. Ko je slišal zadnje besede, ni se mogel več zderžati; moral je materi na pomoč. Ko ga oče zagleda, zagermi nad njim;

„Zdaj pa še tí! Ravno prav si mi prišel, paglavec! Tebi tudi ni nekaj prav, ki tako potuhneno hodiš. Zgovorila sta se, ali jaz vama pokažem, kedó je tukaj gospodar^e!“

Serd in jeza premagata sina pri teh besedah. Bridko reče očetu:

„Bog vé, kedó je tu gospodar^e!“

„O tako, mladič! Tako se govori z očetom? Kedó te je tako lepo učil^e?“

„Bog mi odpusti, ali jaz ne morem drugače, oče^e!“

„Kedó je tu gospodar?! Ti ne, potepuh! ti nisi in ne boš nikedar^e!“

„Vi tudi ne; saj bo skoraj vse prodano, beračit pojdemo po svetu^e.“

„Zdaj sem še jaz tu gospodar, jaz Andrej Sodnik; in da boš vedel, da sem res, zapovem ti: poberi se odtod, iz moje hiše. Klati se po svetu in úči se, kako se govori z očetom. Da mi ne prideš več pred oči! Ako te jutri zjutraj zagledam, izpodim te s palico kakor psa od hiše. Ti še ne poznaš Andreja Sodnika. Bog ne daj, da se srečava. To je moja zadnja beseda^e!“

Rekši vzame klobúk in odide. B. M.

(Dalje prih.)

Niccolo Macchiavelli in knjiga „Il principe“.

(Konec.)

Loenca medicejskega je imel Macchiavelli za sposobnega, da kot „principe“ združi in vlada narod italijanski; z ozirom na to napisal mu je „kneza“. Ako pa kedó o tem dvomi, ako blage namere pisateljeve sumniči, naj se potrují ter pazno prebere zadnje poglavje te razprave. „Nikedar“ — pravi Macchiavelli — „ni bil čas tako ugoden novemu vladarstvu v Italiji kakor sedaj. Sužnji so morali biti Izraelci v Egiptu, da se izkaže Mojzova krepost, zatirani Perzijani, da se vidi Kirova hrabrost, raztreseni Atenjani in tavajoči po blodnjah, da se osveti Tezejeva izverstnost; ravno tako mora tudi Italija, da se bolj spozna velikost enega samega Italijana, omejena na sedanje meje bolj sužna biti

nego Izrael, bolj zatirana nego Perzija, bolj razkropljena nego Atenjani, brez glave, brez reda, premagana, oplenjena, ranjena, razkosana . . . Umirajoča prosi Boga, da naj ji vendar rešitelja pošlje, da jo reši neznosnega tujčevega jarma; da jo reši neznosnega tujčevega jarma; za zastavo pojde, ako jo le kak junak zagrabiti hoče . . . Lepa ta prilika se mora porabiti. Čas je, da po tako dolgotrajnem terpljenji Italija svojega rešitelja zagleda. Ne morem popisati, s kako radostjo in hvaležnostjo ga bodejo sprejemale vse pokrajine, katere že toliko let preplute od sovražnikov le po maščevanji hrepené, s kakim zaupanjem, s kakimi pobožnimi občutki ter s kakimi solzami! Katero mesto bi mu neki zapiralo duri? katero ljudstvo mu odrekalo pokorščino? katera

zavist bi se mu protivila? kateri Italijan se mu ne bi radostno klanjal? Gnjusi se vsakemu barbarsko gospodarstvo; naj se tedaj vaša svetla rodovina poprime tega dela, polna terdne nade, da vse srečno izide, tako pravičnega podjetja, da se pod njenim praporom zopet povzdigne naš narod ter pod njenim okriljem uresniči besede Petrarkove:

„Virtù contro al furore
Prenderà l'arme e fia il combatter corto,
Che l'antico valore
Negli Italiani cuor non è ancor morto“!

* * *

Popisali smo Macchiavellijevo življenje ter govorili o njegovih delih, zlasti o „Knezu“ — naj nam tedaj čestiti bralec dovoli, da pridenemo še kratko rzsodbo o taki odlični osebi. Gervinus pravi nekje, da romanski narodi nimajo večega moža, nego je Macchiavelli; „kar ima sploh korenike v romanskem življenju, rodilo se je v njegovem duhu“ (l. c. 217.). In v istini, kako obsirna, kako plodnosna je delavnost njegova! Izurjen v diplomatičnem poslu, razodeval je vendar genijalne misli tudi v vojaških stvaréh in je proderl v globočine zgodovinskega življenja, nepoznane ogromni večini suhoparnih učenih pedantov ter dostopne le neznatnemu številu redkih izvoljenih duhov. Deržavne skrivnosti je razodeval ter po Platonu in Aristotelu prvi se sistematično pečal z največim umotvorom, z deržavo. Um njegov je prešnil stoletja; živeč v začetku XVI. veka, mislil je vendar tako žarno in bistro, da je s preroškim glasom svojim rojakom na-

znanjal pogoje njihovega obstoja, smoter njih teženj: uničenje svetne oblasti papežev in združenje vsega naroda v eno politično celoto!

Že l. 1827., ko sta še Metternichovo nasilstvo in domači despotizem Italijo kakor mōra tlačila, pisal je Macaulay o florentinskem deržavniku in pisatelju tē prelepe besede: „V cerkvi S. Croce dviguje se Macchiavellijev spomenik, na katerega se vsi oni z občudovanjem ozirajo, ki tudi skozi umazanost izprijene dobe spoznavajo kreposti velikanskega duha. Z večo spoštljivostjo pa se mu bodejo približevali, ko bode enkrat dosežen smoter, kateremu je bil posvetil svoje javno življenje, ko bodejo raztergane in otresene tuje verige, ko bode drug Procida maščeval terpljenje neapolitansko, srečnejši Rienzi Rim osvobodil in zopet po ulicah bolonjskih in florentinskih burno se razlegal stari bojni krik: „Il popolo, il popolo! Morte ai tiranni“!

Dandanes je to dognana stvar in „zedinjena Italija“ je postala zgodovinska istina. Od silnih Alp sneženih verhov do jadranskega in tirenskega morja in do blagoslovljenih krajev, obdajajočih sterminne stare Etne biva pod priborjene svobode varnem zavetji prost narod, kateremu je poleg mnogokatere stare rane lepa prihodnjost vendar le zagotovljena. Če pa ta narod, ponosen na sedanost, v žalostno preteklost zadnjih stoletij se ozira, če se spominja svojih boriteljev in mučenikov, ne najde ne zvestejšega sina, ne sijajnejšega zastopnika, nego je bil Niccolò Macchiavelli, „segretario e cittadino fiorentino“!

Fr. Šuklje.

Milada.

Zložil Franjo Končan.

Čez polje in gozde tujec dervi,
 In ako oko se ne moti,
 Na konji pred sabo Milado derži.
 Zamašil je usta siroti,
 In zvezal z jermenom ji bele roké.
 Zlaté ji je zmedel veter lasé
 In sape z njimi igrajo,
 Ter roparju hlad pihljajo.
 Naprej dervi, ko hurje piš,
 Kakor skozi gozde viharja vriš;
 Ne vstavi se trenotek nikdár.
 Deročih potokov ni mu mar,
 Prekop mu noben ní preširok,
 Da čez ne bi nesel ga konja skok —
 Tu brani mu dalje zemlje rov,
 Tam straši hobnenje deročih valov.
 A čez! Od pota kadi se konj
 In gobec se peni mu — zastonj!
 Trenotka ne dá mu jezdec počitka,
 Najmanjša zamuda bi bila mu bridka!
 Za njim, glej, Milorad vihrá,
 Kakór bi podila orla se dva,

6.

Kakór se pod nebom vetra podita,
 Enako čez polje, čez skale obá,
 Čez reke, potoke dervita!
 Zasuče se pot med sterme pečine,
 Konj pleza kot serna čez višine;
 A glej, propad pred njim zazijá,
 Dno krije mu gosta, večna temá,
 Ki ni obsijalo je solnce nikdar,
 Proderl je ni belega dneva žar!
 Nevarnost preti mu spred in zad,
 Pred njim široki tamni propad,
 Za njim razkačen Milorad!
 Sè sedla se spné, pogleda nazaj,
 Za njim je sovrag, že suče meč.
 Pomišljati se ní časa zdaj:
 Ostroge arabcu — čez propad preteč!
 Preskočil je srečno na drugo stran,
 Za njim pa Milorad serčan —
 Saj tamkaj nasproti je Milada —
 Zažene konja — — Iz propada
 Začuje se vzklik, zaropoče votló —
 Potem vse tiho je biló.

(Dalje prih.)

Deveta dežela.

Tretje poglavje.

Negoda pripoveduje, kako je prišel v deveto deželo. Kako vlado imajo Devetodeželjani.

Se popotnik igreši pot in pride v hišo,
 kjer ga ljudje prijazno sprejmó in pre-
 nočé, kako ga vse debelo gleda; plaho
 se otroci od strani ozirajo vanj, kakor
 da bi bil kaka neznana, divja zvér: vse
 se jim čudno zdi na njem: kako je
 opravljen, kako govori, kako žlico derži
 pri večerji. Gospodar ali gospodinja ne
 čaka, da se oddahne; nadleguje ga z rado-
 vednim vprašanjem: kedó je in odkod,
 kam gré in pokaj; vse mora vedeti, vpra-
 šanje se versti za vprašanjem. Čudno

se mi je zdelo, da kaj takega nisem našel
 v deveti deželi. Ljudje so se védli in
 govorili z menoj, kakor da bi bili stari
 znanci. Nadejal sem se, da me začno
 izprašavati vsaj pri večerji. Zastonj sem
 čakal. Ljudje so imeli svoje pogovore,
 kakor da bi mene ne bilo med njimi.
 Mlada deklica se je igrala z menoj kakor
 sè svojim strijcem ali ujcem, ki je prišel
 zopet enkrat svoje sorodnike obiskat.

Ko sva po večerji z gospodarjem sama
 pri vinu sedela, mislil sem: zdaj te pa

vendar mož v klešče prime, Negoda. Ali možu se ni čisto nič mudilo. Slednjic pravim sam pri sebi: Ako si že ti tako neotesán, da ne veš, kako se je vesti s tujimi ljudmi, moram pa sam začeti. In začnem mu pripovedovati: da sem doma tam daleč, daleč, onkraj morja, od strani, kjer deveti deželi solnce zahaja. Tam je velika dežela, kateri se pravi Evropa — —

„Tako, iz Evrope ste vi“! začudi se mož. Torej sem vendar pravo žilo zadel; tudi v deveti deželi je radovednost domá.

„Vi poznate Evropo“?

„Po imenu samo, po glasu, tam še nisem bil; Devetodeželjani ne popotujemo po svetu kakor vi; doma tičimo, zato malo vemo, kaj se po svetu godi. Čudna dežela je pač ta Evropa, ako je res taka, kakor se pri nas o njej govori“.

„Ali se mnogo o njej govori“?

„Ne da bi dejal; samo kader nimamo boljšega opravka, in to je redkokedaj. To so bolj otročji pogovori“.

Po daljnem izpraševanju sem zvedel, da je Devetodeželjanom Evropa nekaj takega, kakor je nam deveta dežela. V basnih, pripovedkah in pregovorih jo jemljó v misel; vendar ne tako, kakor mi deveto deželo; za strášilo jo imajo otrokom! Čudil se je torej mož in pridno glavo majal, ko sem mu samo poveršno pravil, kako je pri nas; najhujšega mu nisem povedal, menim, da bi mi ne bil vsega verjel. Ni se torej čudil, da sem se v tako spačeni deželi naveličal življenja, da sem si želel iz nje, hrepenel po drugem svetu, kjer ne vlada nespamet, ničemurnost, laž in hudobija. Pripovedoval sem mu, kako sem iskal devete dežele križem sveta; kako sem slednjic obupal, da jo najdem kedaj; kako sem prišel do morskega brega, kjer je ravno

velika ladija stala; kako sem v svojem obupu stopil v ladijo, naj me nese kamor koli, samo proč, proč, najbolje na konec sveta; kako je čez nekaj dni vstala nevihta, razrušila ladijo; kako sem v morje skočil, boril se z valovi, da dospem do otoka, ki sem ga videl pred sabo. Že sem posezal za vejo, ki je molela v morje, ko me zavest zapusti; valovi so me vergli na breg otoka, kjer so me pobrali in na svoj dom nesli usmiljeni Devetodeželjani.

Ko sem mu tako o kratkem razložil, od kod sem in kako sem prišel v deveto deželo, imel sem pravico izpraševati ga o razmerah njegove domovine. Zvedel sem najprej, da je deveta dežela precej velik otok; ali ko ga vprašam, kako se imenuje morje, katero obdaja ta otok, reče mi, da nima posebnega imena, pravijo mu samo: morje. Ali kako so prišli Slovani na ta otok? Mož mi ni vedel kaj odgovoriti. Vprašam ga, ali nimajo Devetodeželjani učenih mož, ki se pečajo s zemljepisjem in zgodovino, kakor pri nas. To vprašanje se je možu čudno zdelo; po kratkem premiselku mi odgovori:

„Učenih mož že imamo, prav učenih, ali se zemljepisjem, kakor vi pravite, se ne pečajo; za to ni treba mnogo učenosti. Naša dežela ni tako velika, da bi je vsak odrasli Devetodeželjan dobro ne poznal; kaj je pa še družega, razen naše dežele na zemlji, zato se ne ménimo. Mi živimo záse, kakor da bi bili sami na svetu, zadovoljni smo s tem, kar imamo; vse drugo nas čisto nič ne skerbi. Zgodovina, to je kaj družega; zgodovina nam kaže, kako je nekedáj bilo, in to je dobro vedeti; človeka veseli, ko vidi, kako lepo vse napreduje, kako so ljudje vedno boljši, vedno bolj pametni in pridni, to človeka izpodbujá in v dobrem uterjuje.

Kar se imenitnega pri nas zgodi, zapisuje se v veliko knjigo, to je naša zgodovina; vsak Devetodeželjan jo pozná, otroci se je v učilnicah učé. Todá ta zgodovina naša se začénja s časom, ko smo bili že tukaj; ali je ta dežela naše prvotno bivališče, ali smo odkod sim prišli, o tem ne govori; to vprašanje se nam zdi čisto nepotrebno; da bi si s tem glavo belili, imamo premalo časa; čas je drag, ljubi moj mož, in človeško življenje je tako kratko*!

Na to sva nekoliko časa obá molčala. Jaz sem mislil sam pri sebi: čudni ljudje ti Devetodeželjani! Vendar kar mož govori, ni tako nespametno, kakor bi kedó mislil. Srečni ljudje! Njih zgodovina jih učí, kako se ljudje vedno boljšajo; kako se vse vedno na boljše obrača; pri nas ni takó. Vendar Negoda ní zastoj prebiral učenih preiskav slovenskih zgodovinarjev in starinarjev; kakor sitna muha mi je rojilo po glavi učeno vprašanje: odkod so ti ljudjé? Od tega moža ni bilo nič zvedeti. Začel sem torej sam ugibati in ukrepati, in da o kratkem povem, moje mnenje je to: Ko smo bili Slovani še vsi skupaj tam nekje v srednji Aziji doma, ločilo se je nekaj ljudi, popotovali so od dežele do dežele, in po kakem naključji so bili slednjič zaneseni na ta otok. Tu so se udomačili, tu so živeli in razvijali se po svoje, brez tu-

jega vpliva. Tukaj torej je pravo, čisto, nepopačeno Slovanstvo doma. Njih jezik nima tuje besede, od kod neki? Tu je prava slovanščina doma, tu prava, samorodna slovanska omika.

Kjer prebivajo ljudje, tam je država, tam je vlada. Mikalo me je najprej vedeti, kako vlado imajo Devetodeželjani. Vprašam torej moža:

„Kako pa živite, pod cesarjem, ali kraljem, ali kako*?“

Mož mi odgovori, da me ne umé, kaj mislim; besed cesar in kralj ni še nikedár slišal. S težka sem mu razložil, kaj je cesar in kralj. Nato mi odmaje z glavo:

„Ne, kaj takega ní pri nas; mi se sami vladamo*.“

Ljudovladó torej imajo Devetodeželjani; to je zopet slovansko!

Rad bi bil moža še dalje izpraševal, ali videl sem, da mu že očí skupaj lezejo; pogovor ga ni tako zanimal, kakor mene. Ker sem olíkan Evropejec sem si mislil, da ne smem moža dalje nuditi, rečem mu torej:

„Pozno je že*.“

„Dá, spat bo čas*“.

Mož vzame luč ter mi posveti v mojo sobo.

Negoda.

(Dalje prih.)

Zemeljska čuda.

IV.

Časih, gospica moja, o kakoršnih govorim jaz z vami, pravite, reče se lahko, kar človeku na misel in jezik pride, saj onih prič, ki so takrat živele po svetu, ni nikjer ne ene več. Učenjaki so v tem slučaju takó na dobrem potu, kakor romanopisci, ki jih tudi nihče za besedo ne lovi. „Tako je“! pravijo oni, in kedor jim veruje, je na boljši poti, ko oni, ki jim noče.

Pri romanopiscih je morda tako, vprašajte jih; pri učenjakih je drugače. Kar oni rekó, to je gotovo, kakor pribito. Zakaj to? — Ker govoré edino o tem, kar so videli in sami doživeli in ker jim je geslo: „Si hi tacuerint, lapides clamabunt“.

Če ljudje umolknejo, oznanjalo nam bo kamenje čudovite skrivnosti. Te so naše stare priče!

Pač so, in obilo jih je, in vi sami jih lahko skličete na dan, da vam razodenó vse skrivnosti, ki jih želite vedeti. A nekaj morate znati — dobro in prav vprašati. Kader sedite v merzli zimi pri gorki pečici pa gledate ven skozi okno, kjer hruje burja in mraz okrog vogalov, vzemite postrežnici, ko se bode pripravljala, da z nova napolni malo pečico s črnim premogom, — en kos ali dva iz rok. Zanašam se, da vas ni groza očerniti si svojo belo rokó. Oglejte si kosove! Morda bodete kedaj toliko srečni, da zagledate sredi premogovega kosa lepo peresce, ali vsaj kak konec njegov, morda kako stebelce ali kak drug rastlinski del. In kader boste toliko srečni, takrat se spomnite mojega poslednjega pisma o vselem rastlinskem življenji, ki se je so-

pirilo kedaj po zemlji, ko ni bilo še žive stvari na svetu.

Jaz nočem terditi, da se vam bode gotovo posrečilo najti kako peresce, stebelce, za tó ne, ker niste še sprejeti v učenjaško rodovino. Učenjaki se ve da so našli v raznih premogovih žilah ne le lepa, črna, po 10—20 čevljev dolga peresa, ampak celo popolnoma ohranjena debela onih starodavnih brezsemenskih rastlin. Celó knjige so spisali o podobi in velikosti teh rastlin, o velikanski mogočnosti tedanjih gozdov. Ko bi jim hotel Bog storiti veliki čudež, da bi jim ustvaril na kaki peleh zemlje tak gozd, kakor so rasli ta čas po širnem svetu, in bi jih zatém skupaj skical, menite, da bi se kaj čudili temu novemu stvarjenju? Ne! „Vso to rast že davno poznamo“, dejali bi, in ko bi stvarnik v naglici eno ali drugo velikansko drevo pozabil in bi ga ne ustvaril, opomnili bi ga in dejali: „Vse je tu, kar smo že kedaj videli, a ta in te verste Sigilarij, Stigmárij ní, nikjer jih ní opaziti, kako je z njimi?“ — In ko bi jim stvarnik ukazal, znali bi to pozabljeno drevje do najmanjšega peresca naslikati, vzgled bi mu predložili, po katerem naj bi jih stvaril. Tako izvedeni so ti možje! V zadrego se ne dadó tako lahko spraviti, tudi nama ne, ko bi vprašala, kedó jim je dal zapečatenó pismo, da so te rastline, iz katerih je sestavljen ves črni premog, rasle v onem zgodnjem času in ne pozneje, na pr. takrat, ko se je človek verhu zemlje lahko videl, kjer koli se je hotel. V premogovih skladih ni najti nobene sedaj živeče živali sesalke, le

dvoživke, ki so pa od naših sedanjih celo različne. Na pol so žabjega, na pol kušarjevega plemena, ki se jim labirintodonti pravi, a te žabe so sila velike; sicer se je okamenelih kosti malo ali nič ohranilo, a po stopinjah, ki jih je žival vtisnila v mehko ilovnato zemljo, dá se vsaj primeroma sklepati, da so bile te žabe pravi strah na zemlji; izkopali so, ni dolgo tega, pol sežnja dolge glave te starodavne žabe, v čeljustih so ji stali po poldrug palec dolgi, ostri zobje, sploh je merila od glave do konca života najmanj 10 čevljev. Te živali se niso ohranile na nobeni strani naše zemlje, celo podobna jim ni nobena sedaj živečih verst, najlaže jih primérjate žabam. V tla vtisnene stopinje téh živali kažejo, da je bila zemlja takrat še celo mokra in močvirna, vendar se je pa bila voda od suhega že toliko odločila, da so pričele živali dvoživke živeti; proti koncu premogove dobe se vidijo celo nekateri žužki, jasen dokaz, da se je bila napravila na nekaterih krajih že popolnoma suha zemlja. A koliko je minilo mej tem? Kedó bi se prederznil to preračuniti?

Do takrat so bile rastline popile iz zraka že ves on dobrodejni strup, a zatem pa tudi takoj zamerle. Na lastno škodo so tako veselo hohotale, le malo naj bi bile bolj zmerne, nekoliko stotisočletij bi se bil on lepi rastlinski čas podaljšal, se ve da bi pa potem takem mi sedanjiki ne mogli stermeti nad tako velikanskimi debli, kakor jih nahajamo sedaj v premogu.

Preslica tedanjih starodavnih časov je bila drug korenjak ko današnja, ki zraste komaj 2—3 čevlje visoka. Takrat je moléla sè svojim versičkom 30 čevljev v višavo; v praprotni gozdič bi se bil takrat skríl lahko mnogokateri zvonik

sedanjih slovenskih cerkvic, mah se je znal tako krepko kvišku pognati, da bi se z njim ne moglo vsako sterneno polje in njegove visoke bilke v eno versto staviti, vsa rast pa priča o malo osušenih tleh.

Kakor ščet goste so stale rastline druga verhu druge. To je sedaj na zemlji malokje videti, največ v močvirjih, preč leti bi bili videli to na ljubljanskem mahu, a takrat zemlje še niste osrečevali sè svojo navzočnostjo, vendar, nekaj veselja bi vam one goste ljubljanske luže lahko tudi sedaj še napravile, ko bi imeli namreč, gospíca moja, toliko moči, da bi zaukazali silnim vodam, naj se vlijó čez ljubljansko močvirje, ter sedanjo černo in rujavo šoto pokrijejo čez in čez s peskom in kamenjem, več sežnjevisoko. Malo kedó bi vedel, kaj bi se godilo pod to težko odejo, edino le učenjaki paleontologi in kemiki. A ko bi na sodnji dan po sodbi, po poludne, ukazali svojemu angelu, naj vam odlušči ono odejo, ter naj pogleda, kaj se je mej tem godilo z odetim ljubljanskim močvirjem, prinesel bi vam na ogled kos svetlega, črnega premoga. Sodnji dan pa bi se ve da ne smel tako naglo napočiti, učeni profesor Bischof bi tirjal najmanj 10 milijonov let, da bi bil čudež gotov, in gotovo je preteklo toliko let če ne več od tistega časa, ko so rasla še zelišča, iz katerih je napravila vsemogočnost današnji premog. Mordà se bode kateremu močvirju naših dni čez 10 milijonov let tudi tako zgodilo.

A nič na svetu ni večnega, tudi rastlinam je minil zlati vek, rast je jela hirati, pojemati in je naposled izgubila vso svojo nekedanjo moč. Po dolgem in neutrudnem delu se je zemlja opočila in ta slučaj daje učenjakom povod, da

se tudi oni tu malo oddahnejo, ter imenujejo ves čas zemeljskega življenja, od takrat, ko se je prva živalca zagibala, pa do konca premogove dobe, paleozojsko dobo, to so otročja leta ze-

meljskega življenja in s tem hočem tudi jaz končati.

A opozorujem Vas, prihodnje pismo bode daljše.

Ivan z Verha.

„Zgodnja Danica“ in „Zvon“.

kar je vsak pravi rodoljub tako želel, to se je zgodilo: po viharji je mir nastal v slovenski domovini, sprava in zloga po prepirji in boji med brati, mir in edinost sta se nam vernila v javno in slovstveno življenje. „Novice“ in „Narod“ sta enih misli, „Zora“ se ne meni za „Zvon“ in „Zvon“ ne pozna „Zore“. Povsod mir. Žalostni nasledki vednega prepira so nas spametovali; strast in razdraženost slepi človeka, da ne vidi, če je tudi kaj dobrega na njegovem nasprotniku, da ga noče umeti, da mu podtika povsod hudobne namene. To se je zdaj, bodimo veseli, na bolje obrnilo; poštene prizadeve se priznavajo tudi v nasprotnem taborji; zgodilo se je celo, da so se „Novice“, prijazno spomnile „Zvona“: to si hočemo zapomniti, „Zvon“ ni nehvaležen.

V kratki dobi svojega obstoja je našel „Zvon“ dokaj nasprotovanja od raznih strani. Precej prve številke njegove so zbudile nezadovoljnost, rekli bi skoraj: sveto jezo našega cerkvenega lista, katerega glas ima po deželi morebiti iz med vseh največ veljave. „Zgodnja Danica“ je ostro grajala neke nazore našega lista: mi smo se potegnili odločno zanje. „Zgodnje Danice“, spis je bil ostro pisan a dostojno; dostojen je bil tudi naš odgovor; konec pravde ni bil nobeni strani na sramoto. Potem je bil mir — do 15. sušca tega leta.

V listu 11. „Zgodnje Danice“ se izpotika gosp. S. ob Zvonov sestavek: „Zemeljska čuda“. Urednik je odgovoren za vsak spis v svojem listu, če ga tudi ni sam pisal. Dolžnost njegova je, da prebere kar se mu pošlje in premisli, ali ni morebiti v spisu kaj, kar se ne zloga z nazori njegovega lista, kar bi utegnilo žaliti občinstvo. To je storil Zvonov urednik z imenovanim sestavkom. Naravnost mora reči, da se je že nekako ustrašil samega naslova: „Zemeljska čuda“. Pri nas je treba uredniku posebne previdnosti: „latet anguis in herba“. Tudi v spisu ni bilo vse prav tako, kakor bi si bil želel; izbrisal, z drugo nodomestil je vsako besedo, katera je menil da bi se utegnila krivo umeti; spis sam po svoji vsebini in nameri se mu ni zdel nevaren. Kedor hoče pisati in tudi soditi o takem predmetu mora biti, po sodbi g. S-a. bogoslovec in naravoslovec. Urednik tega lista ni ne eno ne drugo, zato mu o tem ne gre beseda; to je velika težava. Kaj nam pomaga, če rečemo, da se nam ni videlo, da bi bil imenovani spis v nasprotji z vérskimi resnicami, da ne pobija sv. pisma, temuč da ga samo svobodomiselnost razlaga? Znano nam je namreč, gotovo še bolj gospodu S-u, da se, kar piše sv. pismo o stvarjenji sveta, ne uméva vse tako, kakor mertve čerke govore, kakor se učé otroci na kmetih. Nekateri pravovérni

bogoslovci, ki celó po šolah učé, — to vémo iz svoje izkušnje — bližajo se v svojem razlaganju do malega meji nara-voslovskih nazorov. S konca smo name-rávali v tem smislu obširno razlagati in zagovarjati toženi sestavek, toda pre-mislili smo se, gospod S. bi naš zavernil: Kaj govoriš o stvari, katere ne umeješ? Tako nam je odgovor in zagovor pre-strižen. Kaj naj torej rečemo? Samo to, in to bodi očitno in določno rečeno enkrat za vselej gospodu S-u, „Zgodnji Danici“, „Zvonovim“ bralcem in vsemu slovenskemu občinstvu: „Zvon“ ní in ne bode nikedar ne očitno ne skrivno po-bijal vérskih resnic; kakor jih ní in ne bode učil in oznanjal — „Zvon“ ní cerkvén list, poleg „Zgodnje Danice“ nam ní treba družega. Kar se tiče pozitivne vere, vse to mu je nevtralnó polje. Ako ga g. S. (kedaj) najde na tem polji, naj ga krepko zaverne, to je njegova pra-vica, morebiti tudi dolžnost njegova.

Gospod S. nas prijazno opominja, kaj smo pisali v vabilu o Zvonovi naméri, da se hoče naš list krepko boriti za idea-lizem, in pobijati materijalizem. Kar smo tam pisali, pisano je iz globočine našega prepričanja, in temu prepričanju se do sedaj nismo izneverili nikjeri in nikoli; tega nam je priča ves „Zvon“. Ali tu je zopet druga težava: kaj je idealizem in kaj materijalizem, kaj je moralno, kaj nemoralno — o tem bi se „Zgodnja Danica“ in „Zvon“, gospod S. in tega lista urednik težko kedaj do dobrega sporazumela. Nam se tudi ne zdi, da bi bilo tako sporazumévaje Zvonova naloga. Torej pustimo to pravdo, ki bi ne imela ne konca ne kraja.

Slednjič bi nam g. S. še lahko rekel: kakor je videti, nisi sam prav zadovoljen z obtoženim spisom, zakaj pa take stvari sprejemaš v svoj list? In res g. S. nekaj

enakega misli kér piše . . . . . v iz-verstnem in jako zanimivem spisu „Rast-linske svatbe“ od g. prof. Fr. Erjaveca. Takih spisov v „Zvonu“ več želimo. . . . . Nato odgovarjamo g. S-u: Tudi mi takih spisov več želimo, samo pošljite jih nam, gospod S.; prepričani bodite, da jih z veseljem in hvaležnostjo sprejmemo.

Mi tudi vémo, kaj je dobro, in do-brega ne zametamo, naj nam pride od-kodar koli. Dobro vemo, kakih spisov je potreba „Zvonu“, samo imeti jih je treba; taki spisi se ne iztresajo iz rokava, ne izvijajo se iz terté. Nato nam pametno porečete: Kaj to nam? uredniku je sker-beti za dobre spise! — Resnično! In reči smemo tudi, da smo pošteno skerbéli in še skerbimo. Ali kaj pomaga skerb? Javno smo se obrnili do slovenskih pi-sateljév, prosili jih, naj nas blagovoljno podpirajo z dobrimi spisi, takimi in ta-kimi! Kaj ménite, kaj se je zgodilo na to? Da so nam raznoverstni in izverstni spisi kar leteli kakor lastavke od južne strani na Dunaj? Da nam je zdaj kar poseči v predal in vzeti iz njega, kar se nam ljubi? O dà ni takó? Uredo-vanje bi bilo potem res kaj lepa „sine-kura“. Neprijetno je svetu razkazavati svoje siromastvo; ali človek je časi pri-siljen; tako ste nas tudi vi g. S. zdaj prisilili, da govorimo, kar bi radi zamol-čali. Mi smo želeli, da bi bil „Zvon“ literarno glasilo slovenske „inteligencije“ — da ní, tega nismo mi vsaj ne samo mi krivi. Gospod prof. Erjavec, dà Erjavec! Kaj menite. g. S., da mi ne znamo ceniti té pisateljske moči? Mi vemo, da imamo samo enega Erjaveca in še ta je — kako bi rekli, da bi bila beseda krepka, ostra in vendar ne razžaljiva? — Gosp. Erjavec ne piše rad! Kako smo ga in kolikokrat smo ga pismeno prosili, „pridušali“ (naj vam ušesa ne žali ta krepka beseda)

Jozij Šubič nast.

Velj. L. C. Zamarek na Dunaji

.RAJA.
JUNAK IN DETE.

prav na pomoč ga klicali: naj se gane, naj se usnili ubozega „Zvona“. Do sedaj brez uspeha! Morebiti imate g. S. vi več vpliva do tega gospoda, poskusite, prosimo vas, recite mu vi, morda ga vi omajate in omečite, prav hvaležni vam bodemo mi in Zvonovi in gotovo tudi vsi bralci.

Radi bi se svojim listom ustrezali vsemu slovenskemu občinstvu, tudi vam

g. S. ki vas spoštujemo po vašem spisu tega ne govorimo „ad captandam benevolentiam“, kaj takega bi se ne vjemalo z našim značajem — ali treba nam je pomoči; pomagajte nam tudi vi!

Konečno se vis. čestitemu gospodu uredniku „Zgodnje Danice“ serčno zahvaljujemo za osebno prijaznost, katero nam je izkazal.

Stritar.

Slovenski glasnik.

ČETERTA PODOBA.

Zvonov umetnik namerava podati nam iz „Raje“ kakih šest podob, da bodejo skupaj neka celota. Četerta slika nam predočuje ginljiv prizor ónkraj gora, ónkraj meje nesrečne dežele, katere sinovi se junaško boré proti turški sili. Žene in otroke, kolikor jih ubežalo turški kervoločnosti, poslali so ónkraj gorá v zavetje k usmiljenim ljudém. Ercegovinec, kateremu je Turek dom požgal, ženo uplenil, bil je vendar še toliko srečen, da je edinega otroka, mlado hčerko otél. V sosednji deželi mu biva pri dobrih ljudéh. Ali siromak nima mirá, v bojnem hrupu se ga polasti silno hrepenenje po edinem otroku, dragi hčerki; saj se pač tudi ubogi siroti toži po njem. Videti jo mora, objeti še enkrat; morebiti zadnjikrat. Skrivaj zapusti svoje tovariše in srečno dospé do kočé, kjer mu biva ljubljeno dete . . . toda poslušajmo raji pesnika.

Junák in dete:

„Oj ljubo dete, dete sládsko,
Ti ljubček mojega sercá!
Ko spet ti božam lice gládsko,
Solzá v očesu mi ígrá.

Povsod sem vedno mislil na te,
Ígrál sem v sanjah se s teboj;
Zapustil vojsko sem in brate,
Da spet te vidim, biser moj!

Goré preplezal sem visóke,
Nogé, roké mi kervavé;
Prebrodil reke sem široke,
Po tebi, dete, hrepené.

Imám te zopet, hčerka moja!

Pozabljeno je vse gorjé;
Oči puljubljam, lica tvoja,
Na gorko stiskam te sercé.

Očeta terdno se okléné
Z ročicami okrog vratú;
Jaz sem pri tebi, ti pri meni,
Oj dete, bodi brez strahú.

Ne poprašuj me, kje je mama,
Kedaj poverne se nazaj;
Ostala sva na svetu sáma,
Ne vprašaj dete me, zakaj.

Ubog, nesrečen je tvoj oče;
Sovražnik dom poderl je moj;
Jaz nimam polja, nimam kočé,
Kjer mirno živel bi s teboj.

Otel sem te, odnesel v góre,
Izročil dobrim te ljudém;
Nikdó te najti tu ne more,
Jaz sam zatišje tvoje véim.

Še énkrat daj si poljubiti
Oči in lice, serček moj,
Potem te moram zapustiti.
Verniti se v kervavi boj!“

— Dne 19. marcija je dvorni svetovalec vitez Fr. Miklošič izročil dunajski akademiji znanosti novo razpravo: „Ueber die steigerung und dehnung der vocale in den slavischen sprachen“.

— Matica slovenska v Ljubljani. Odbor matice slovenske je imel 6. marcija svojo 42. sejo.

Hubad je poslal matici načert svojega rokopisa: „O starožitnostih slovanskih“; Šuklje bo izročil matici svoj spis: „O zgodovini francoske revolucije“; Križman pa je poročil, da spisuje italijansko slovnico, katero naj bi matica izdala. O „Letopisu“ se ukrene, da ga izide vsake tri mesece po pet tiskanih pol; urednik mu bode predsednik dr. Bleiweis.

— „Stari pisatelji hervaški“. Jugosl. akademija znanosti in umetnosti v Zagrebu izdaje dela starih pisateljev hervaških. Doslej je že izdala: „Pjesme Šiška Menčetića i Gjüre Držića“, uredil V. Jagić; „Pjesme Mavra Vetranića“, uredila Jagić in Kaznačić; „Pjesme Nikole Dimitrovića i Nikole Nalješkovića“, uredila Jagić in Daničić; „Pjesme Petra Hektorovića i Hanibala Lucića“, uredil Žepić; „Djela Marina Držića“, uredil Petračić; in zdaj je zagrebška akademija izdala že IX. knjigo: „Djela Iva Frana Gundulića“, uredil prof. Armin Pavič. Cena 5 gld.

— Znani hervaški pisatelj Kukuljevič je napisal novo zgodovinsko dramo: „Marula“, katera pride more biti že meseca aprila na zagrebški oder.

— „Narodni glasnik“ je nov serbski politični list, ki je začel izhajati od 13. marcija v Temišvaru trikrat na teden. Naročnina za vse leto 10 gld.

— „Jadranska vila“ bo se imenoval list, kateri bo izhajal v Bakru 1. in 15. dan vsacega meseca. Urednik ljudski učitelj Fr. Rimanič. „Jadr. vila“ bo prinašala spise o pomorstvu, morskem pravu, morskimi fauni, morskem zdravništvu; povesti iz pomorskega in primorskega življenja in politične vesti. Cena 3 gld. 50 kr.

— Hervaški skladatelj Jurij Eisenhuth, Zagrebčanec, dogotavlja svojo novo romantično opero; „Brat i sestra“, besede od J. Oreškovića. Že prej je Eisenhuth zložil opero: „Sej-slav ljuti“, katera je še v lepem spominu zagrebškemu občinstvu.

— Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti. — Jezikoslovno-zgodo-

vinski razred je imel dne 27. februarja javno sejo, v kateri je bral dopisujoči ud Ivan Tkalčić razpravo: „O vitežkom božjačkom redu (Templarih) u Hrvatskoj“. — Dne 16. marcija je bral pravi ud Ljudevit Vukotinović v matematično-prirodoslovnem razredu svojo razpravo: „Fauna leptira u okolici zagrebačkoj“.

— „Pripovetke Milorada P. Šapčanina“. Perva knjiga. Pančevo 1877. To je zbirka povesti serbskega pisatelja M. P. Šapčanina.

— „Zatečeni ženik“ se imenuje komedija v treh dejanjih, katero je napisal Evgen Tomič. Tomičevo komedijo jako hvalijo zagrebški listi. Že prej je Tomič spisal „Bračne ponude“.

— „Matica hervaška“ v Zagrebu je razpisala 800 gld. nagrade tistemu pisatelju, kateri ji napiše ukovito knjigo za prosto ljudstvo. Mat. hervaška bo letos izdala ta le dela: „Margot in Croisille“ (Alfred Musat), „Pripovjesti Washingtona Irwinga“ (prevod dr. Fr. Markovića), „Priča kraljice navarske“, komedija Scribe-a in Legouré-a; „Improvizator“, povest Andersena (prevel V. Bratelj); „Poviest grada Karlovca“ od R. Lopašića; „Životopis Julija Klovića“ od Ivana Kukuljevića; eno prirodoslovno delo od M. Kišpatića in še dve do tri izvirne povesti. Od lani je Mat. hervaška začela jako pridno gojiti tudi lepoznanstvo.

— „Vienac“, hervaški lepoznanški list, kateri izhaja v Zagrebu enkrat na teden, je nastopil letos svoj deseti tečaj. Urednik mu je znani romanopisec Avgust Šenoa.

— „Srpska Zora“, serbski ilustrovan list, izhaja na Dunaji (Wien, Neubau, Burggasse 24) v zvezkih enkrat konec vsacega meseca. Urednik Todor Stefanović. Oblika in spisi so res lepi.

— „Pučke novine“ izhajajo zdaj že drugo leto v Zagrebu. Ker ima ta list ravno tako lep namen, kakor naše „Novice“, gotovo tudi zasluži, da bi si pridobil mnogo bralcev med hervaškim narodom. „Pučke novine“ prinašajo lepe, ukovite spise o gospodarstvu in obertu.

„Zvon“ izhaja 1. in 15. dan meseca; naročnina 5 gl. za vse leto s podobami, 2.50 za pol leta; 4 gl. za vse leto brez podob, 2 gl. za pol leta. Napis: Redaction des „Zvon“, Wien, Währing, Zellerhof 6.